PROTOKOLLSUTDRAG 2024-0093
2024-09-25

§ 180

Yttrande över samrådsförslag Ny regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen

PVN 2024-0285

Sammanfattning

Regionstyrelsens infrastruktur- och regionplaneringsutskott har remitterat samrådsförslag Ny regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen inklusive bilagor till primärvårdsnämnden.

Beslutsunderlag

- Yttrande över samrådsremiss Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen
- Remiss - Samråd om ny regional utvecklingsplan
- Remiss- Bilaga Beräkning av demografiskt bostadsbehov
- Remiss - Bilaga Samlad konsekvensbedömning
- §82 FTB Yttrande över samrådsförslag Ny regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen

Yrkanden

[redacted] yrkar bifall till folkhälso- och tandvårdsberedningens förslag.

Beslut

Primärvårdsnämnden beslutar följande:

Primärvårdsnämnden antar hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande som nämndens yttrande och överlämnar det till regionstyrelsen.

Deltar ej i beslut

[redacted] (KD) deltar inte i beslutet.
[redacted] (M) anmäler att M-ledamöterna inte deltar i beslutet.
[redacted] (SD) deltar inte i beslutet.

Särskilt uttalande

[redacted] (L) lämnar ett särskilt uttalande, (bilaga).
[redacted] (SD) lämnar ett särskilt uttalande, (bilaga).

Paragrafen är justerad

Skickas till

Regionstyrelsen

SÄRSKILT UTTALANDE
2024-09-25

PVN 2024-0285

Primärvårdsnämnden
Ärende 14

Liberalerna

Yttrande över samrådsförslag Ny regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen

Liberalernas Region Stockholm skall vara en möjligheternas region, som präglas av hög konkurrenskraft, öppenhet, utveckling, hållbarhet och mångfald, där individens frihet värnas och utvecklas.

Vi står i huvudsak bakom målen och inriktningen i samrådsremissen för den nya regionala utvecklingsplanen.

Antalet övergripande mål i den nya regionala utvecklingsplanen föreslås blir tre, istället för fyra som i RUFS 2050. Det är rimligt att förenkla i styrdokumentet men förvaltningen behöver redan nu analysera vad förändringar i målstrukturen kan innebära för läsbarheten över tid för det regionala utvecklingsarbetet, i frågor som är trögrörliga, långsiktiga och viktiga för flera av regionens aktörer. Vi vill här betona att regionen fortsatt behöver arbeta för jämställdhet och möjlighet till att följa upp jämställdhetsarbetet i och med att det bredare begreppet ”inkludering” föreslås användas istället.

Det är att positivt att de regionala stadskärnorna står i fokus men det får inte heller bli en våt filt för utvecklingen i övriga kommuner runt om i länet. Behovet av olika bostadsformer i hela länet är stort. I dag ser vi allt för många barnfamiljer välja bort Stockholmsregionen för att ha råd med villa eller radhus i kringliggande län. Stockholm måste vara en attraktiv region för människor i alla olika skeenden av livet. I det fortsatta arbetet med den regionala utvecklingsplanen behöver därför förvaltningen balansera behovet av småhusbebyggelse och potentialen för tillväxt i kommunerna i det yttre länet med fokuset på de regionala stadskärnorna.

En stärkt energiförsörjning och inomregional elproduktion behöver inkludera all fossilfri el, inte bara förnybart. Därtill är det nödvändigt att beredskapsfrågorna får en stor vikt i det fortsatta arbetet.

Region Stockholm

Sverigedemokraterna Region Stockholm

SÄRSKILT UTTALANDE
2024-09-25

PVN 2024-0285

Primärvårdsnämnden
Ärende 14

Yttrande över samrådsförslag Ny regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen

Sverigedemokraterna har tidigare lyft fram att den nya regionala utvecklingsplanen inte tar tillräcklig hänsyn till de aktuella förutsättningarna och folkets vilja. Dessutom har vi framhållit att avsaknaden av en realistisk vision försvårar regionens förmåga att hantera framtida problem.

Avsaknaden av ett tydligt ställningstagande för att skydda skärgården från vindkraft, samt det bristande erkännandet av Bromma och Arlandas betydelse för regionen, liksom det ökade antalet bilresor, utgör enligt oss stora brister i utvecklingsplanen. Dessa frågor är avgörande för regionens framtida utveckling och borde ges högre prioritet.

Vi är positiva till förvaltningens yttring att beredskapsperspektivet behöver framhävas i större utsträckning. Däremot motsätter vi oss det förvaltningen nämner om klimatspekulativa utfall och att regionutvecklingsplanen ska ha ”förväntade flyktingströmmar” i åtanke. Eventuella framtida flyktingströmmar har i sig en påverkan på det lokala klimatet och miljön i regionen och behöver vid behov en djupgående analys inför framtiden, men är i dagsläget av icke-betydelse när regionen står inför stora utmaningar i närtid som behöver adresseras.

Förvaltningen framhäver vidare att planen behöver tydliggöra hur den främjar klimatmålen och att tydligare riktlinjer kring hur klimatneutralitet ska uppnås bör presenteras, samt att planen kan tydliggöra kopplingen till Klimatfärdplan 2050. Förvaltningen poängterar att samrådsförslaget lyfter Stockholmsregionen som framstående i den gröna omställningen. Att ytterligare fokus då bör läggas på detta arbete när Region Stockholm redan ligger i framkant riskerar att förbise de faktiska problem regionen står inför.

Med detta i åtanke kommer Sverigedemokraterna ej delta i beslutet.

Primärvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Hälsoutveckling
[redacted]

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2024-09-09

PVN 2024-0285

Primärvårdsnämnden

Yttrande över samrådsförslag Ny regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen

Ärendebeskrivning
Regionstyrelsens infrastruktur- och regionplaneringsutskott har remitterat samrådsförslag Ny regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen inklusive bilagor till primärvårdsnämnden.

Beslutsunderlag
Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Remiss Samrådsförslag Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen
Beräkning av demografiskt bostadsbehov i Stockholms län
Samlad konsekvensbedömning

Ärendets beredning
Ärendet har beretts i folkhälso- och tandvårdsberedningen.

Förslag till beslut
Primärvårdsnämnden beslutar följande:

Primärvårdsnämnden antar hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande som nämndens yttrande och överlämnar det till regionstyrelsen.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund
Region Stockholm ansvarar för att ta fram en regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen. Sedan hösten 2022 har Region Stockholm fört dialog tillsammans med kommuner och andra regionala aktörer om den framtida utvecklingen av Stockholmsregionen. Under perioden 10 april-30 september 2024 är föreliggande samrådsförslag ute på remiss. Under 2025 kommer sedan ett granskningsförslag av utvecklingsplanen att remitteras.

De slutliga justeringarna genomför Region Stockholm inför det planerade antagandet av den nya regionala utvecklingsplanen i regionfullmäktige i maj 2026.

Den regionala utvecklingsplanen ska vara ett gemensamt verktyg som hjälper länets aktörer att arbeta mot samma mål för att länet ska utvecklas på ett hållbart sätt. Syftet med samrådsremissen är att få in synpunkter och perspektiv för att kunna göra de prioriteringar och vägval som slutändan ska resultera en regional utvecklingsplan som länets aktörer har nytta av.

Överväganden
Att ta fram en regional utvecklingsplan är ett omfattande arbete som innehåller stora frågor och svåra avvägningar. Planen ska ha ett brett perspektiv och täcka in helheter av länets utveckling, samtidigt som särskilda frågor och utmaningar behöver lyftas fram, många aktörer ska acceptera planen och genomförandet behöver vara realistiskt. Samrådsförslaget är kortare än nu gällande regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen (RUFS) 2050 vilket förvaltningen ser positivt på. Det innehåller både bredd och spets och formatet fungerar generellt bra. Vissa frågor/aspekter blir mer framträdande i delar av planens avsnitt utan att det förklaras varför, det bör då framgå varför det fokuseras på dessa aspekter och varför andra inte är med. Detta gäller särskilt i kapitel två.

Hälso- och sjukvården är på många sätt berörd av de frågor som tas upp i samrådsförslaget. Det rymmer aspekter såsom kompetensförsörjning, forskning, utveckling och innovation, folkhälsa, hållbar utveckling, bostadsförsörjning, beredskap och resiliens. Förvaltningen arbetar med att ta fram en ny målbild och strategisk plan för hälso- och sjukvården till 2040, och där finns ett behov av att synkronisera med en ny RUFS. Förvaltningen bistår gärna i och vill ta ansvarar för att utveckla de delar där våra verksamhetsområden berörs.

På ett övergripande plan finns några områden där förvaltningen anser att fortsatt analys och/eller vidareutveckling behövs. För det första behöver mål och prioriteringar om folkhälsa nyanseras. Folkhälsa är ett ansvar för samtliga länets aktörer och därför behövs ett större fokus på de utvecklingsområden där flera aktörer berörs. För det andra, så bör prioriteringar om att öka tillgänglighet till välfärdstjänster analyseras och problematiseras utifrån att de offentliga resurserna är begränsade och att välfärden står inför stora utmaningar bland annat till följd av de demografiska förändringarna. För det tredje anser förvaltningen att beredskapsperspektivet behöver belysas i högre utsträckning.

Regionledningskontoret önskar svar på ett antal frågor. Nedan följer förvaltningens svar på dessa frågor.

Har ni synpunkter på de styrkor och långsiktiga utmaningar som beskrivs?

Stockholmsregionens förutsättningar
Avsnittet har mycket fokus på det geografiska läget, infrastruktur, konkurrens och innovation. För att få det mer levande och tilltalande, och synliggöra för vilka planen ytterst är till för, kan det med fördel stärkas med mer sociala perspektiv där invånarna är i centrum.

Styrkor
Avsnittet upplevs utgå mycket från benchmarking snarare än att bygga på de unika styrkorna som finns för just Stockholmsregionen. Tillväxt- och näringslivsperspektivet är väl nyanserat i texten.

Avsnittet *Människorna:* föreslås läggas först samt byta namn till *Invånarna* eller *Befolkningen*. Invånarna är länets stora kapital och styrka och det bör framgå tydligt. Texten skulle stärkas och bli mer tilltalande om den anslog ett mer inkluderande perspektiv som fler kan känna igen sig i. Det som lyfts fram nu är främst kopplat till innovation, entreprenörskap och trendkänslighet snarare än att visa på vad som är viktigt för den stora majoriteten, såsom hälsa, livskvalitet, kontroll och inflytande över sina egna liv.

Avsnittet *Livskvalitet* lyfter i nuläget fram stadsplaneringsmässiga och kulturella faktorer. Men livskvalitet handlar om upplevelsen av sitt eget liv, om förväntningar, hälsa, relationer och möjligheten att påverka sin situation. Här spelar den omgivande miljön och tillgången till kulturella upplevelser roll, men dessa faktorer är inte de mest avgörande. Förvaltningen föreslår därför att avsnittet skrivs om alternativt slås ihop med avsnittet *Människorna*, samt inkluderar sådant som hög utbildningsnivå, god hälsa, deltagande på arbetsmarknaden, trygghet, tillgång till rekreation och hälso- och sjukvård.

Topprankade Karolinska Universitetssjukhuset kan med fördel lyftas fram här om benchmarking-fokuset kvarstår.

Hanterar samrådsförslaget de utmaningar vi står inför, däribland klimatförändringar och det förändrade omvärldsläget och dess tänkbara konsekvenser? Vad kan utvecklas?

Beredskap
Förvaltningen anser att beredskapsperspektivet inte är belyst i tillräcklig utsträckning i samrådsförslaget med tanke på det säkerhetspolitiska läget och de krav som NATO-medlemskapet innebär. Det beaktas till viss del genom att robusthet och resiliens i transportsystemen och tekniska försörjningssystem lyfts fram, men att den största upprustningen av totalförsvaret sedan 1950-talet genomförs skulle behöva synliggöras på ett bredare plan. Samarbete med samhällsplanerare med inriktning mot totalförsvaret bör övervägas i det fortsatta arbetet med planen. Stöd kan hämtas i dokument såsom Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps *Vägledning för Totalförsvarets civila intressen i samhällsplaneringen* (2024) samt material relaterat till den nyligen publicerade säkerhetsstrategin från regeringen.

Förslaget synliggör även målkonflikten mellan klimatmål och en motståndskraftig och robust region. Vid läsning kan det dock tolkas som att klimatet har en högre prioritet gentemot beredskap. Det beskrivs i samrådsförslaget att den gröna omställningen stärker länets beredskap genom ett minskat behov av importvaror, men det bör påtalas att det även kan göra Stockholmsregionen mindre differentierad och mer beroende av elnätet. Elektrifieringen kan i sig även försvaga Region Stockholms beredskap exempelvis genom en begränsad driftsförmåga. I den samlade konsekvensbedömningen påtalas målkonflikten mellan klimat och beredskap samt att den bör beaktas tydligare, då beredskap och motståndskraft i stor utsträckning är beroende av fossila bränslen. Förvaltningen anser att målkonflikten inte bara bör beaktas tydligare utan även analyseras och bedömas grundligt.

Klimat
Samtidigt som vi befinner oss i ett bekymmersamt säkerhetspolitiskt läge behöver klimatförändringarna hanteras. FN:s klimatpanel IPCC konstaterade i sin senaste rapport att klimatet på jorden förändras allt snabbare samtidigt som världen inte ser ut att nå Parisavtalets mål om 1,5 graders uppvärmning. Det innebär att världen, och Stockholmsregionen, står inför en osäker framtid. Förvaltningen instämmer i det som föreslås i Konsekvensbedömningen, s.13, om att förutsättningarna för klimatanpassning, översvämningsskydd och temperaturreglering tydligare behöver lyftas i planen.

Samrådsförslaget lyfter fram att Stockholmsregionen är framstående inom den gröna omställningen. Att klara av energiförsörjningen lyfts även som en utmaning. Det problematiseras dock inte kring huruvida de resurser,

exempelvis kritiska råvaror, som behövs för den gröna omställningen är tillräckliga för att möta utvecklingen. Hög internationell konkurrens om dessa begränsade resurser kan förväntas uppstå när den gröna omställningen introduceras i bredare skala. I konsekvensbedömningen nämns även att utvecklingen av bostäder, infrastruktur och näringsliv med mera kommer innebära en klimatpåverkan och resursförbrukning som försvårar arbetet med att nå klimatmålen. Det skrivs mycket kort om detta under utmaning nr 3 i samrådsförslaget, men bör hanteras eller åtminstone tydligare framgå i planen.

I konsekvensbedömningen står ”Det är svårt att bedöma i vilken omfattning planförslaget kommer bidra till att uppfylla klimatmålet om nettonollutsläpp. Detta kommer att bero på hur olika insatser utformas och på hur målkonflikter hanteras”. Förvaltningen anser att det tydligare behöver framgå hur utvecklingsplanen bidrar till att främja klimatmålet om nettonollutsläpp. Exempelvis kan tydligare riktlinjer/förhållningssätt kring hur klimatneutralitet ska uppnås utvecklas som stöd för den efterföljande planeringen, och kopplingen till Klimatfärdplan 2050 kan tydliggöras.

En aspekt av klimatförändringarna saknas i samrådsförslaget: de förväntat ökade flyktingströmmarna. Hur det kan komma att utvecklas och påverka Stockholmsregionen fram till 2060 är möjligen svårt att bedöma men då planen har ett så långt tidsperspektiv bör det åtminstone nämnas.

Demografin och välfärden
Förvaltningen anser att utmaningen med den demografiska utvecklingen för välfärden behöver framgå i högre utsträckning. En åldrande befolkning innebär inte enbart att färre personer i arbetsför ålder ska försörja allt fler (försörjningskvot), utan även fler som lever med samsjuklighet, med mer omfattande behov av vård och kommunal omsorg, med en ökad kostnad per individ som resultat. Redan idag är kompetensförsörjningen en stor utmaning i sig, samtidigt förväntar sig invånarna att omfattningen av åtagandet inom vård och omsorg växer eller åtminstone behålls som idag, medan många kommuner bedömer att de inte klarar av finansieringen av äldreomsorgen till 2040 (se Vårdanalys rapport *Redo för Framtiden* 2024:1). Den här utmaningen bör framgå tydligare i planen. Hälso- och sjukvårdsnämnden (HSN) och primärvårdsnämnden (PVN) arbetar under mandatperioden med att utveckla Region Stockholms vårdbehovsanalyser och under 2025 förväntas beslut fattas om Målbild 2040 och strategisk plan för hälso- och sjukvården. Uppdragen adresserar övergripande utvecklingsfrågor inom hälso- och sjukvården, däribland konsekvenser av

en åldrande befolkning. Här ser förvaltningen möjligheter till samverkan i det fortsatta arbetet med RUFS.

Visar vision och mål regionens (länets) vilja? Fångar prioriteringarna åtgärder som leder till att vi kan hantera de gemensamma utmaningarna och vidareutveckla regionens styrkor?
Visionen och de övergripande målen är breda men väl formulerade för att täcka in helheten av länets utveckling. Ett förslag för att öka beredskapsperspektivet i planen är att analysera och beskriva huruvida målen, på en övergripande nivå, står sig i förhållande till olika scenarion utifrån klimatförändringarna och ökade säkerhetshot. De skulle exempelvis kunna analyseras i förhållande till regionens risk- och sårbarhetsanalys och den nationella säkerhetsstrategin. Det bör även analyseras hur NATO-krav påverkar målen och prioriteringarna.

Målet ”Förbättrad folkhälsa i hela länet” bör utvecklas till ”En jämlik och förbättrad folkhälsa i hela länet”. Det stämmer även väl överens med det nationella målet för folkhälsopolitiken.

I det första övergripande målet finns trygghet med som en del. Det finns dock inget mål om trygghet. Ett mål om trygghet skulle kunna inkorporera beredskaps- och säkerhetsaspekter, alternativt behöver det tydliggöras om trygghet ingår som delar i några av de andra målen (exempelvis kan ju trygghet vara aspekter av både ”goda livsmiljöer där invånare trivs och känner delaktighet” samt ”förbättrad folkhälsa”).

Vad gäller prioriteringarna har formuleringarna stor variation. Konkretiseringsgraden skiljer sig åt och aktiv och passiv form blandas (jämför exempelvis prioriteringen *Stärkta livsvillkor* med *Skapa ett pålitligt transportsystem genom att prioritera underhåll och återinvestering*). Dessa bör ses över för ökad tydlighet och förståelse för vad länets aktörer behöver prioritera.

Hur kan prioriteringarna utvecklas? Är någon prioritering viktigare än andra och varför? Bör någon prioritering utgå och varför?
Nedan följer kommentarer på prioriteringarna under respektive övergripande mål.

Övergripande mål: En jämlik, trygg och inkluderande region med god livsmiljö

Det är positivt med ambitionen att livsvillkor och folkhälsa ska ha en mer framträdande roll än i tidigare utvecklingsplaner. Nivån på texterna och de föreslagna åtgärderna i prioriteringarna om livsvillkor, folkhälsa, trygghet och framtidstro skulle däremot behöva ses över. Här återfinns både överlapp och en otydlighet i vad som ska prioriteras och på vilket sätt. Vissa perspektiv saknas eller är begränsade, såsom civilsamhälles- och demokratifrågor, möjligheter och utmaningar med den demografiska utvecklingen såsom ett förlängt arbetsliv, samt viktiga folkhälsofrågor såsom psykisk hälsa, riskfaktorer för ohälsa, fullständig skolgång och sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Det bör även övervägas om universell utformning av produkter, miljöer och tjänster bör inkluderas i avsnittet.

Språket i prioriteringen *Verka för ökad trygghet och framtidstro* bör ses över. Exempelvis är det inte enbart en ”upplevd” ojämlikhet som bidrar till polarisering och motsättningar, utan den faktiska ojämlikheten. För att länets aktörer ska kunna hantera problemen på lång sikt behöver prioriteringen relateras mer till strukturella förutsättningar, till exempel de som nämns i prioriteringen *Livsvillkor*. I prioriteringen bör även ett tydligare demokrati- och civilsamhällesfokus tillåtas bli framträdande. Här kan även vissa aspekter av arbetet med uppbyggnaden av det civila försvaret tas upp, såsom arbetet med trygghetspunkter där kommunerna i dagsläget har olika perspektiv och där ett regionalt perspektiv skulle behövas.

Vad gäller prioriteringen *Kraftsamling för jämlik folkhälsa* föreslås den skrivas om då den har allt för stor vikt vid hälso- och sjukvård. Folkhälsan är ett ansvar som alla länets aktörer bär. Hälften av åtgärdspunkterna rör hälso- och sjukvården, men förvaltningen anser att åtgärder som berör flera av länets aktörer bör prioriteras. Förvaltningen föreslår en komplettering med åtgärder som rör integrering av kunskap om ojämlikhet i hälsa i de regionala aktörernas egna organisationer, samt kunskapshöjande insatser kring förutsättningar för att tillämpa innovativa metoder för att öka jämlikhet i hälsa, inklusive kunskap om hur främjande och förebyggande arbete kan stärkas med big data och AI.

Förvaltningen vill även understryka det som nämns i konsekvens-bedömningen om målkonflikter och behovet av att se över formuleringar kring ökad tillgänglighet i det fortsatta arbetet: ”Planförslaget innehåller prioriteringar för att öka tillgängligheten till bland annat välfärdstjänster, service, bostäder, rekreation och kollektivtrafik, utan att problematisera det faktum att de offentliga och privata ekonomiska resurserna är begränsade.

Detta innebär att genomförandet av förslagets prioriteringar är svårbedömda och att många svåra avväganden behöver göras i efterföljande planering.” Det nämns även i kapitel 7, *Målkonflikter*.

Övergripande mål: En ledande kunskaps- och tillväxtregion
Prioriteringarna som hör till detta övergripande mål är i huvudsak nyanserade men fokuserar i mångt och mycket på ”spets”, det vill säga talang, innovation och näringsliv. Förvaltningen vill särskilt lyfta fram prioriteringen *Stärk kopplingen mellan utbildning och arbetsmarknad* och anser att det bör utgöra basen i avsnittet, därmed bör det övervägas att ha den tidigare i avsnittet. Att säkerställa att grundskolan uppfyller sitt kompensatoriska uppdrag samt att ungdomar genomför gymnasie-utbildning med fullständiga betyg är avgörande för att Stockholmsregionen ska klara kompetensförsörjningen på bred front, likaså att öka etableringen på arbetsmarknaden och att ha förmåga att möta de strukturella förändringarna på arbetsmarknaden som riskerar att öka arbetslösheten i vissa grupper. Åtgärden om gymnasiet kan vässas och bli tydligare kring vad som behöver åstadkommas. Det bör även övervägas om en åtgärd om att främja skolnärvaro kan läggas till.

Kompetensförsörjningen i välfärden, däribland inom vård och omsorg, är en stor utmaning i hela Sverige och Stockholmsregionen är inget undantag. Den demografiska utvecklingen komplicerar ytterligare till följd av att samsjuklighet och vårdtyngd ökar med en åldrande befolkning, vilket kräver mer resurser. Det saknas dock tydliga prioriteringar och/eller åtgärder för att hantera detta problem, och förvaltningen anser att det bör inkluderas. Här bör även frågor som rör förlängt arbetsliv lyftas in.

Övergripande mål: En tillgänglig och robust region utan klimatpåverkande utsläpp
Ur ett beredskapsperspektiv är prioriteringen *Stärkt beredskap i hela samhället* särskilt viktig. Det som står i prioriteringen skulle dock i högre grad behöva genomsyra resterande delar av planen.

Under *klimatanpassning för att säkra mark, vatten och livsmedel* är det positivt att den civila beredskapen över kommungränser ska stärkas. Här kommer dock ett stort arbete behövas för att komma från planering till genomförande, och det behöver övervägas hur detta ska kunna ske på ett säkert sätt utan att röja förmågor.

I avsnittet kan behovet av att arbeta strukturerat med risk- och sårbarhetsanalyser med fördel lyftas in. Det bör även övervägas om NATO-krav såsom NATO:s riktlinjer för civila förmågor kan byggas in i avsnittet.

Vilka indikatorer mäter på bästa sätt målen?
Indikatorer för målet ”Förbättrad folkhälsa i hela länet” (som föreslås utvecklas till ”En jämlik och förbättrad folkhälsa i hela länet”, se ovan) behöver synkroniseras med PVN:s utvecklingsindikator om folkhälsa. Dessa skulle antingen kunna vara samma indikator, synliggöra olika aspekter av samma mått, eller något som kompletterar eller breddar PVN-indikatorn. Indikatorn behöver visa både nivå och fördelning av hälsan i befolkningen.

Indikatorer inom beredskapsområdet bör synkroniseras med regionens risk- och sårbarhetsanalys och dess tillhörande åtgärder.

Saknar ni information eller förhållningssätt gällande den rumsliga utvecklingen?
Det är positivt att regionens rumsliga utveckling beskrivs utförligt geografiskt både i text och kartor. Generellt skulle läsbarheten öka om kartorna och figurerna hade en hänvisning i texten. Även färgsättning skulle behöva ses över för ökad tydlighet, exempelvis har figur 13 för lite kontrast vilket gör det svårt att se.

Figur 11 på s. 49 saknar hänvisning i text vilket gör det svårt att förstå varför den är med i detta sammanhang. Förvaltningen ser positivt på att en karta som visar delar av vårdens struktur, men det behöver kommenteras avseende vilka delar som visas. I text skulle även Region Stockholms geografiska principer för hälso- och sjukvård (HSN 2023-0772) kunna nämnas. Figuren behöver även kvalitetssäkras då den nu till viss del är felaktig och vid de platser där både akutsjukhus, närsjukhus och närakut finns syns enbart den ena symbolen.

Det vore hjälpsamt med en sammanställning av de förändringar som sker i bebyggelsestrukturen jämfört med RUFS 2050 med motivering kring varför förändringarna skett. Förvaltningen noterar att det bland annat skett förändringar och tillägg av landsbygdsnoder, där till exempel den nya landsbygdsnoden Segersäng ligger fyra minuter från Hemfosa med kollektivtrafik (dock mindre tillgängligt med cykel och bil).

Det är positivt att riskhänsyn och beredskap får stort utrymme i förhållningssätten. Vad gäller byggnadsstandards i relation till

totalförsvaret finns det i viss mån med på s.52 men kan möjligen behöva kompletteras/förtydligas.

Hur ser ni på plankartans utformning och tillhörande förhållningssätt?
Plankartan är en viktig del för att utveckla planeringen inom regionen, och den ger möjlighet att få en god överblick. Önskvärt vore att regionens akutsjukhus ingick på kartan, samt att symbolerna för serviceort och landsbygdnod särskiljs tydligare.

Är utgångspunkterna för bebyggelsestrukturens avgränsning tydliga?
Ur ett hälso- och sjukvårdsperspektiv är det önskvärt om skillnaden mellan en serviceort och en landsbygdsnod stärks, både i texten samt i form av tydligare symboler på kartan för att särskilja dessa. Etableringar riktas (där så är möjligt och lämpligt) mot landsbygdsnoder i enlighet med de gällande geografiska principerna för hälso- och sjukvården.

Att ha en god tillgänglighet till samhällsservice med cykel, gång och kollektivtrafik är en viktig aspekt att beakta i lokaliseringsfrågor för hälso- och sjukvården. Begreppet *15-minutersstaden* används i kapitlet, men det är otydligt om det bara är en referens eller något som sen omsätts till ett mål eftersom det sedan inte nämns igen – kan det möjligen ha omsatts till 700-metersregeln som också nämns?

Att planera för att lokalisera välfärdstjänster såsom vård inom 700 meter från en station inom regionala stadskärnor och strategiska centrumlägen ger ett tydligt mätvärde för att kunna följa upp placeringen. Hur denna angivelse är framtagen vore av intresse för förvaltningen. Tillgång på rimligt prissatta lokaler och upphandlingstekniska svårigheter att styra lokalisering kommer att ha stor betydelse för möjligheterna att uppfylla detta mål. Det är positivt att delar av dessa aspekter noteras i kapitel 7 under Målkonflikter.

Strukturen där välfärdstjänster särskilt lokaliseras till de regionala stadskärnorna och den centrala stadskärnan för att sedan inte nämnas under strategiska centrumlägen och strategiska bebyggelselägen, är möjligen inte optimal. I många fall kommer den vård som sker nära befolkningen, såsom vårdcentraler, barnmorskemottagningar och barnavårdscentraler att ske just på dessa platser. Möjligen inkluderas dem i ”offentliga funktioner”, och det vore därför bra med en definition även av det begreppet.

För att exemplifiera, så såg fördelningen av vårdcentraler mellan de olika bebyggelsetyperna enligt RUFS 2050 ut enligt följande i november 2023.

	Andel vårdcentraler
Centrala regionkärnan och regional stadskärna	42%
Primärt bebyggelseläge	16%
Strategiskt stadsutvecklingsläge	35%
Sekundärt bebyggelseläge	4%
Landsbygdsnod	3%
Totalsumma	**100%**

Hur ser er organisation på er roll kopplat till den regionala utvecklingen och hur kan er organisation bidra för att vi ska nå planens mål och stärka genomförandet?

HSN och PVN ansvarar för länets hälso- och sjukvård. PVN ansvarar även för folkhälsoarbetet. Det finns därmed många olika perspektiv och frågor där hälso- och sjukvårdsförvaltningen redan idag driver utveckling och samordnar aktörer, liksom områden där arbetet behöver växlas upp eller initieras. Dessutom finns det en mängd forum där hälso- och sjukvård inte är huvudfokus, men där förvaltningen deltar utifrån att man är berörd och kan bidra. Förvaltningen ser vikten av att fortsatt delta i, samordna och driva samverkan tillsammans med relevanta aktörer, både internt och externt.

Förvaltningen har en självklar roll i att samordna och samverka i de frågor som berör hälso- och sjukvård och närliggande verksamheter såsom socialtjänst, omsorg och elevhälsa. Tillsammans med Storsthlm drivs exempelvis en samverkansstruktur om God och nära vård och omsorg där mellankommunala och regionala frågor hanteras.

I folkhälsoarbetet finns flertalet forum, däribland Arena folkhälsa som förvaltningen samordnar. Här finns stor utvecklingspotential, behov av samarbete med ytterligare aktörer och fortsatt utveckling av samverkansformer om målsättningarna i RUFS 2060 ska uppnås.

Inom beredskapsarbetet finns frågor och forum där förvaltningen i dagsläget är representerade, men det finns även utvecklingspotential då det är ett område med högt förändringstryck och mängder av samverkande perspektiv. Frågorna skulle även behöva integreras i andra forum. Förvaltningen både deltar och samordnar gärna där så är relevant.

Utöver dessa områden har förvaltningen behov av samverkan inom exempelvis kompetensförsörjning, hållbarhet, FoUUI samt data, analys och kunskapsutveckling.

Vilka dialog- och samverkansformer bör vi använda eller utveckla för att kunna agera tillsammans för att nå planens mål och stärka genomförandet?
Den process som beskrivs i kapitel 5 samt till viss del i kapitel 6 är ambitiös och välkommen. En utmaning kan, som alltid i frågor som kräver samverkan, bli att säkerställa den samsyn som beskrivs och tillse genomförandet. Givet det utmanande läget länet befinner sig i, med det geopolitiska läget, klimatförändringar och demografisk utveckling är det avgörande för Stockholmsregionen att genomförandet säkerställs.

Ytterligare utmaning kan vara att planen är så pass omfattande och övergripande att det kan bli svårt att avgränsa, prioritera och komma till konkret handling. Tydlighet i vem som gör vad och när under året blir viktigt. Deltagandet i olika arbeten och grupperingar kan med fördel vara tvärsektoriellt samtidigt som det blir viktigt att utse huvudansvariga som har mandat att samordna och följa upp inom respektive område.

Förvaltningen saknar invånarperspektivet i kapitel 5. En kombination av samverkan mellan organisationer och olika former för medborgardialog borde eftersträvas. Det kan ske i form av öppna möten, fokusgrupper och/eller digitala plattformar.

En aspekt som kan övervägas att arbeta med i relation till genomförande och uppföljning är digitala lösningar och möjligheterna med AI.

Övriga kommentarer
Sid 6. Ändra från ”hälso- och sjukvårdsstrategi” till ”Målbild 2040 och strategisk plan för hälso- och sjukvården”.

Sid 77. Hälso- och sjukvården bidrar inte bara med en jämlik och sammanhållen vård, utan även med extensivt arbete i relation till invånarna, kommunernas samt verksamheternas beredskap. Det är inte heller hälso- och sjukvården som bedriver den stora delen av folkhälsoarbetet, utan där bär alla länets aktörer ett ansvar även om förvaltningen ansvarar för samordning. Bör formuleras om.
Se över användningen av vård, omsorg, skola, välfärdstjänster och offentliga tjänster så det är enhetligt i planen.

Under avsnittet *Ord och begrepp* blandas termerna civilt försvar och civilförsvar ihop.

Önskvärt med tydligare rubrikhierarki (eventuellt numrering av avsnitten) för att snabbare få en överblick över strukturen.

De grå textrutorna med beskrivning eller definition, som återfinns efter avsnitten blir lite tagna ur kontext då de ligger separat. Bättre ha en term- och definitionsbank att kunna söka sig till vid behov.

Ekonomiska konsekvenser
Beslutet förväntas inte få några ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för patientsäkerhet
Beslutet förväntas inte få några konsekvenser för patientsäkerhet.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård
Beslutet förväntas inte få några konsekvenser för jämlik och jämställd vård.

Miljökonsekvenser
Beslutet förväntas inte få några konsekvenser för miljön.

Administrativa konsekvenser
Beslutet förväntas inte få några administrativa konsekvenser inom hälso- och sjukvården.

[redacted]

[redacted]

Beslutet ska skickas till
Regionstyrelsen

Godkänd av [redacted] 2024-09-09